

Het Britse Rijk 1585-1900

Jaap Verheul
Cultuurgeschiedenis

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

TOC

- Motivatie: het belang van imperia
- Definities: wat is een rijk, imperium, *empire*?
- Verenigde Staten
- India
- Groot-Brittannië
- Discussie

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Belang van imperia

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Grote rijken

- Intrinsiek: 5 eeuwen, 500 miljoen mensen, 1/5 van de wereldbevolking, 1/4 vd aarde, etc
- Parallellen: Romeinse Rijk, Ottomaanse Rijk, Britse Rijk, Derde Rijk
  - translatio imperii
- Geopolitiek: begrijpen van VS, China etc

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Imperiale mechanismen

- Globalisering, migratie, kapitalisme, infrastructuur, communicatie
- Natievorming, identiteiten
- Diversiteit, ras, etniciteit, genocide
- Oorlogen en conflicten

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

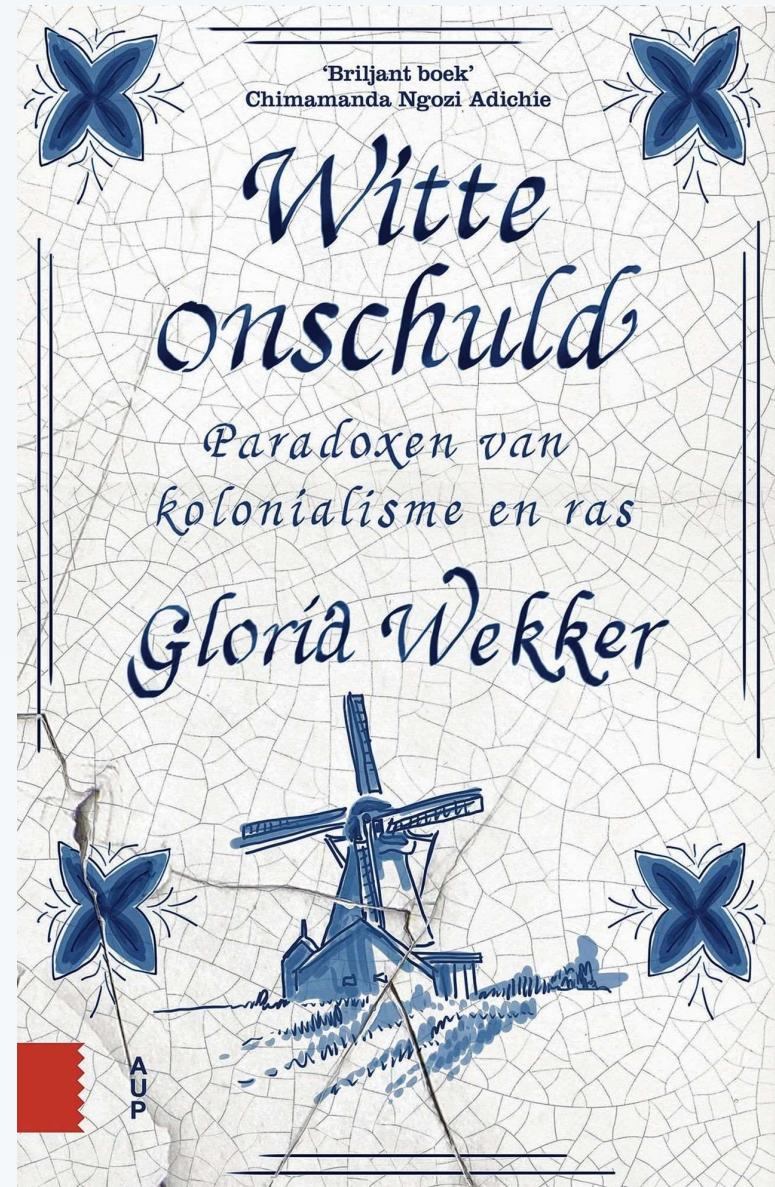
Erfenissen

- Gemenebest en nationalisme (Brexit)
- Diversiteit, integratie
- Cultuur, kunst, literatuur, architectuur, mentale beelden
- Postkoloniaal, omstreden erfgoed

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Definities

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Rijk, imperium, empire

- Territorium (rood op de kaart)
- Politiek systeem
  - Overheid
  - Maar ook particulieren: avonturiers, ondernemers, missionarissen, onderzoekers
- Expansie, verovering, onderdrukking
  - *Imperium* = macht, heerschappij, onderdrukking
- Metropool/centrum vs periferie/kolonie
  - Systeem van agenten, cliënten, bondgenoten etc
  - Omstreden grenzen
- Heterogeen
  - Volken, stammen, ethniciteiten

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Afbakening

- Landimperium (Rusland, VS) vs overzees imperium (GB, F, NL)
- Imperialisme vs nationalisme
- Imperialisme vs kolonialisme
- Niet-territoriaal imperium (VS)
  - Hardt en Negri, *Empire* (2002)

Walter Crane, *Imperial Federation Map of the World (1886)*

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Geopolitiek

- Europese expansie
- Verovering, competitie
- Strategie, militair, geweld
- Motieven: God, Gold and Glory

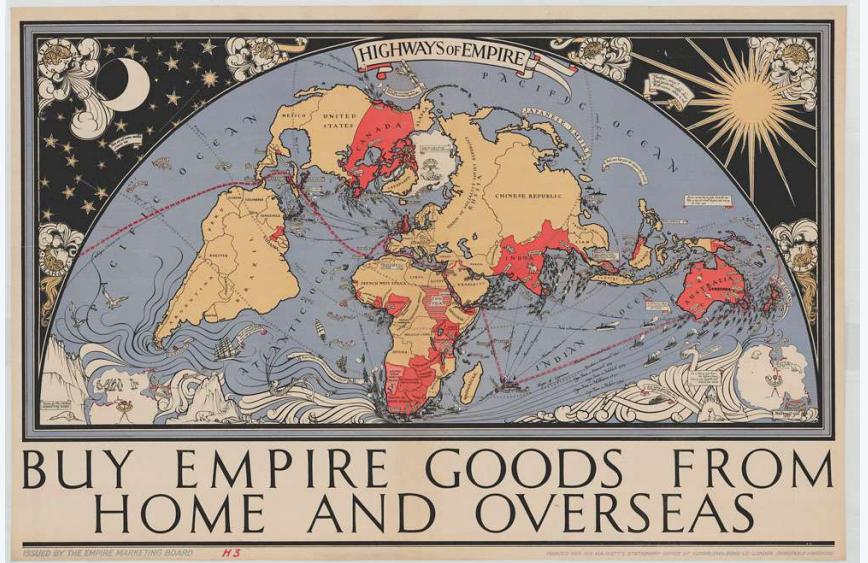
Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

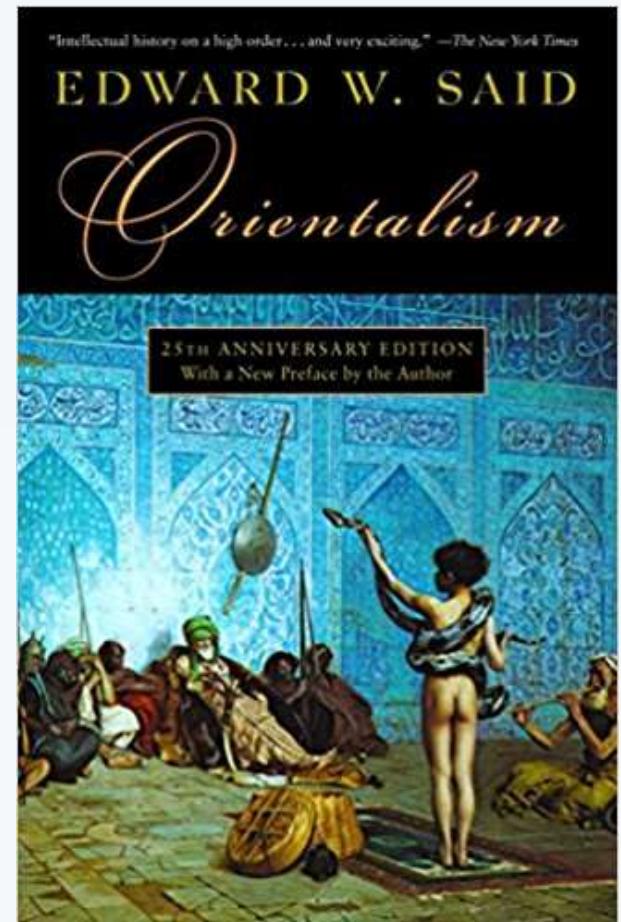
Economie

- Extractie
  - grondstoffen
- Handelsimperium
  - Protectionisme
  - East India Company
  - Volgt handel de vlag?
    - Economy vs strategy
    - Marxisme (Hobson)
    - Gallagher en Robinson, "The Imperialism of Free Trade"
(1953)
- Industrieel imperium
  - wereldsystemen, *dependencia*

Cultureel universum: metropool en periferie

- Cultureel imperialisme
  - Edward Said, *Orientalism* (1978)
- Popular culture en propaganda
  - John MacKenzie
- Postkoloniale interactie
  - Ashcroft, et al., *The Empire Writes Back: Theory and Practice in Post-Colonial Literature* (1989)
  - Catherine Hall, *Cultures of Empire* (2000); *Civilising Subjects: Metropole and Colony in the English Imagination, 1830-1867* (2002)
- Wetenschap
  - cartografie, etnografie, botanie

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Migratie, cultuur en ras

- Migratie (*settlerism*)
- Integratie vs differentiatie
  - “management of difference” (Burbank & Cooper)
- Raciale constructies
  - Culturele stereotypen
  - Wetenschappelijk racisme
- Beschavingsideaal
  - Paternalisme
  - Modernisering

EMPIRES

IN WORLD HISTORY

POWER AND THE POLITICS OF DIFFERENCE

JANE BURBANK AND FREDERICK COOPER

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Amerika

1585-1833

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

1585

The lost colony of Roanoke (Science History Images / Alamy Stock Photo)

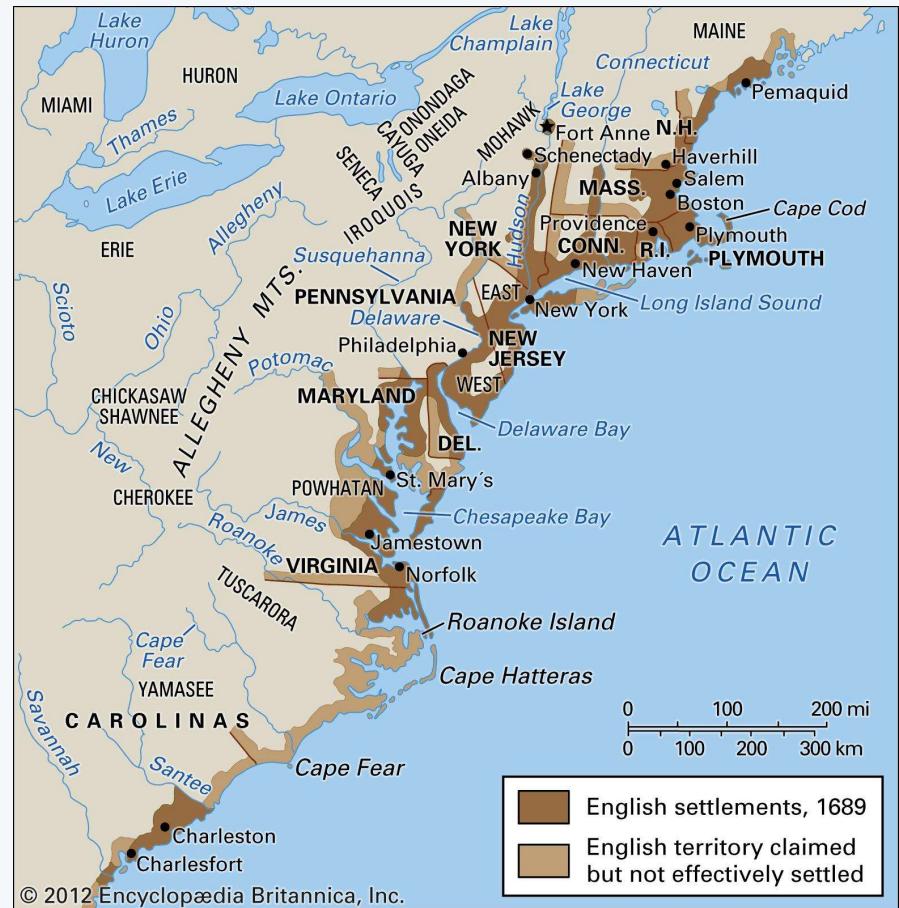
Universiteit Utrecht

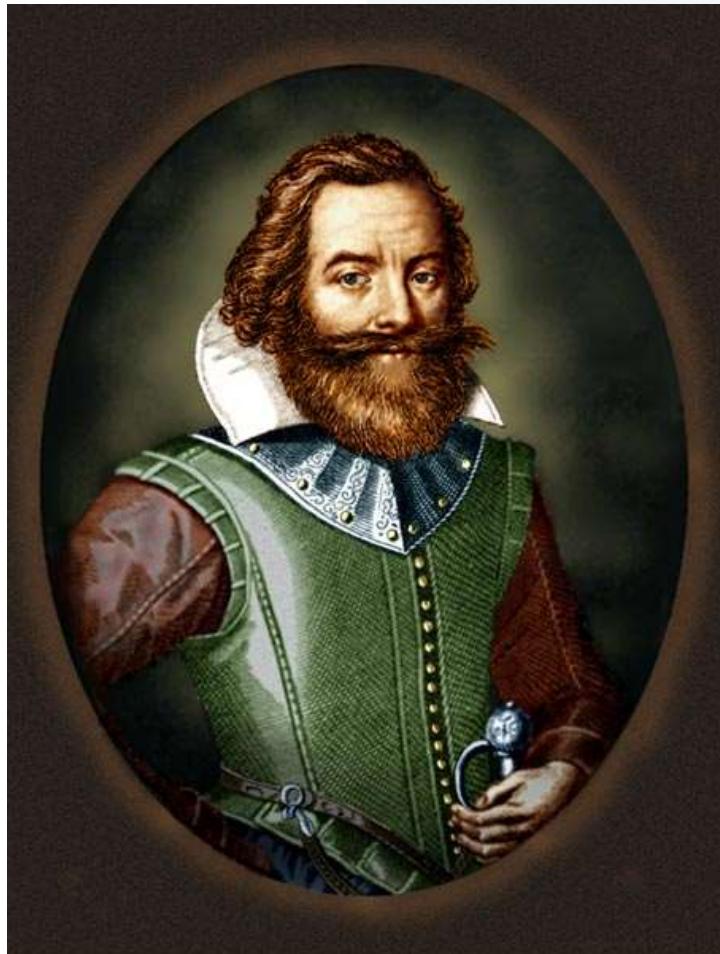
Faculteit Geesteswetenschappen

Twee kolonisatiestromen

- Virginia
  - Plantage-economieën
  - Economisch gewin
  - Vrijgezelle avonturiers
- New England
  - Vestigingskoloniën
  - Gezinnen, dorpen
  - Religieuze motieven
  - Puriteinen
    - Pilgrim fathers?
  - New England Mind

John Smith (1579?-1631)

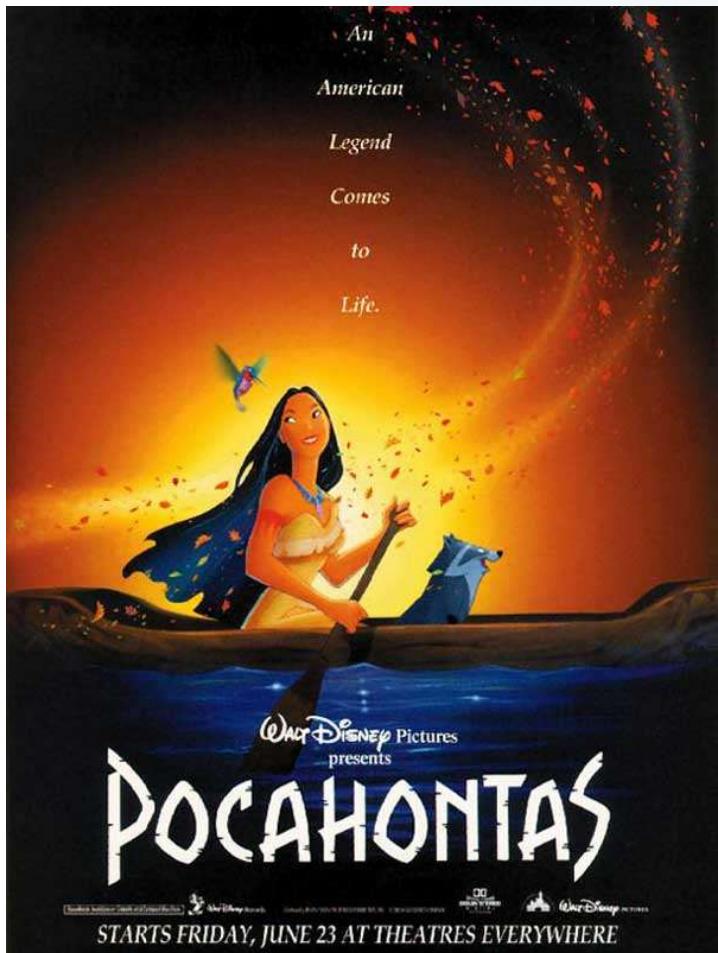
- *A Description of New England* (1616)
- “Who can desire more content, that hath small meanes; or only his merit to aduance his fortune, then to tread, and plant that ground hee hath purchached by the hazard of his life?”
- *The Generall Historie of Virginia, New-England, and the Summer Isles* (1624)

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Pocahontas

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Puriteinen

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Stichtingsvormen kolonieën

- *corporate* (vennootschap)
  - Virginia Company, Massachusetts Bay Company, WIC
- *proprietary* (persoon)
  - Maryland (1633), New York (1664), Carolina (1663), New Jersey (1664), Pennsylvania (1681), Georgia (1732).
- *royal* (kroon)
  - 1624 Va, 1679 NH, 1685 New York, 1691 Mass, 1702 NJ etc.
- Alle koloniën worden kroonkoloniën → imperial governance

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Columbian Exchange (→)

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

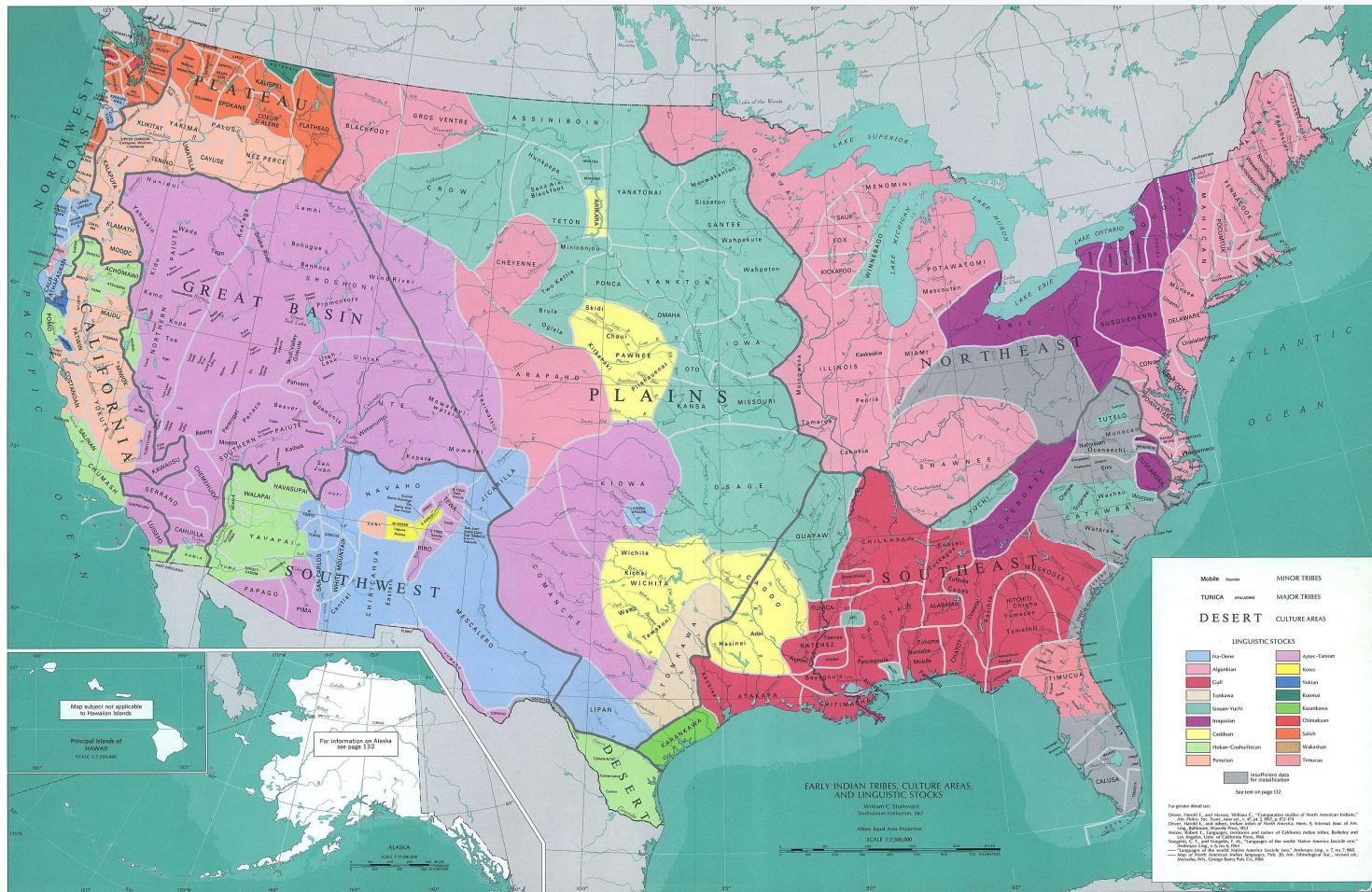
Columbian Exchange (←)

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

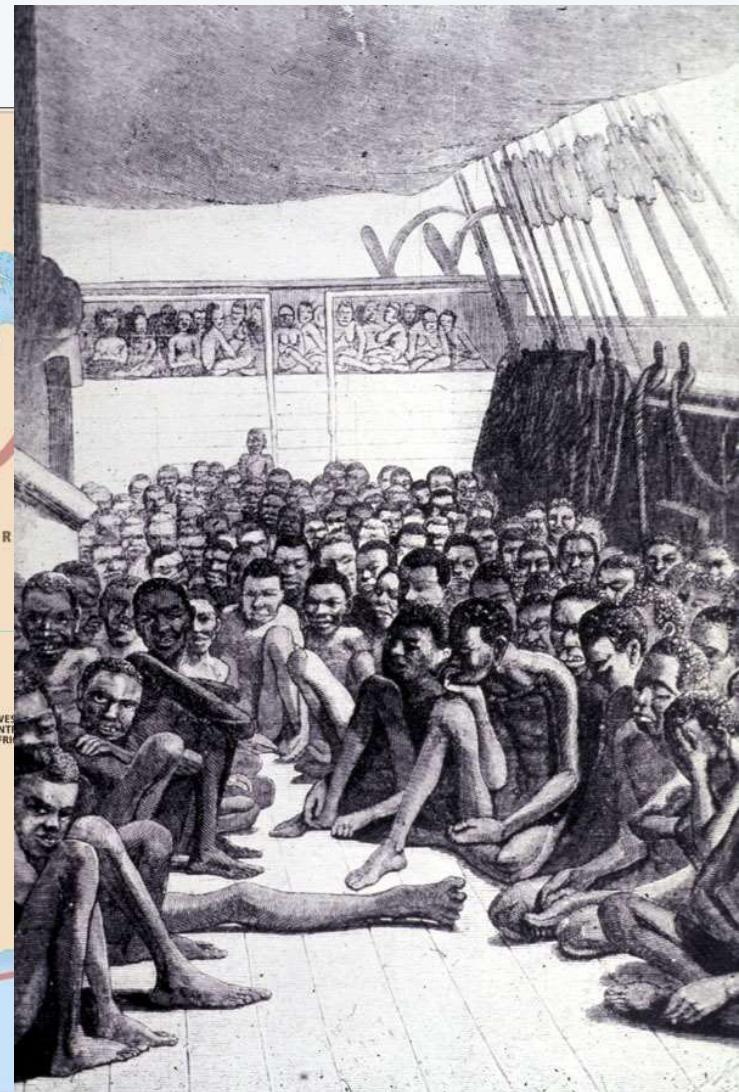
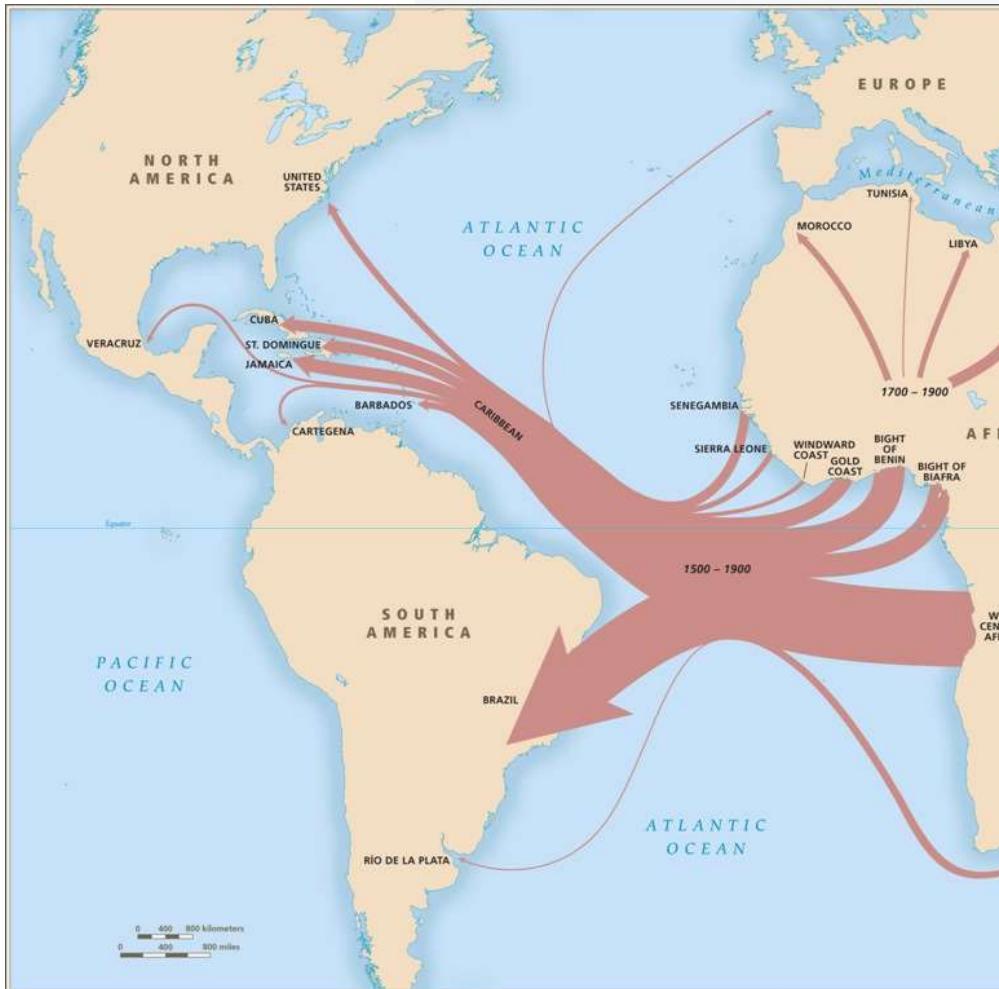
500 nations

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Middle Passage

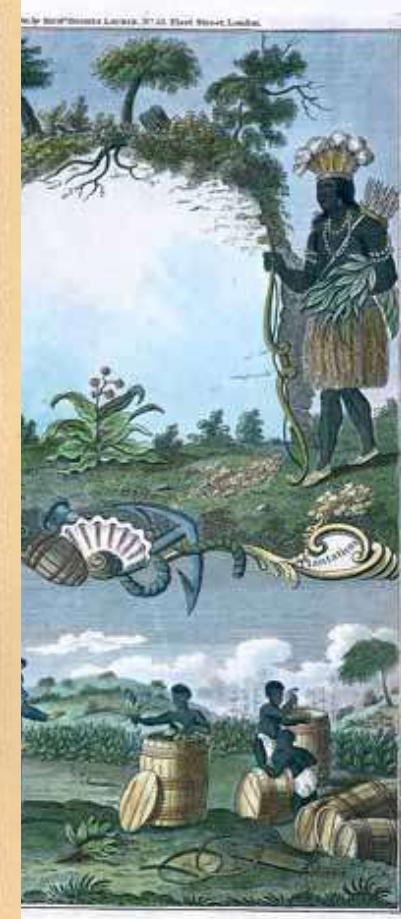

3 December 2018

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Plantatages: suiker, rijst, tabak en katoen

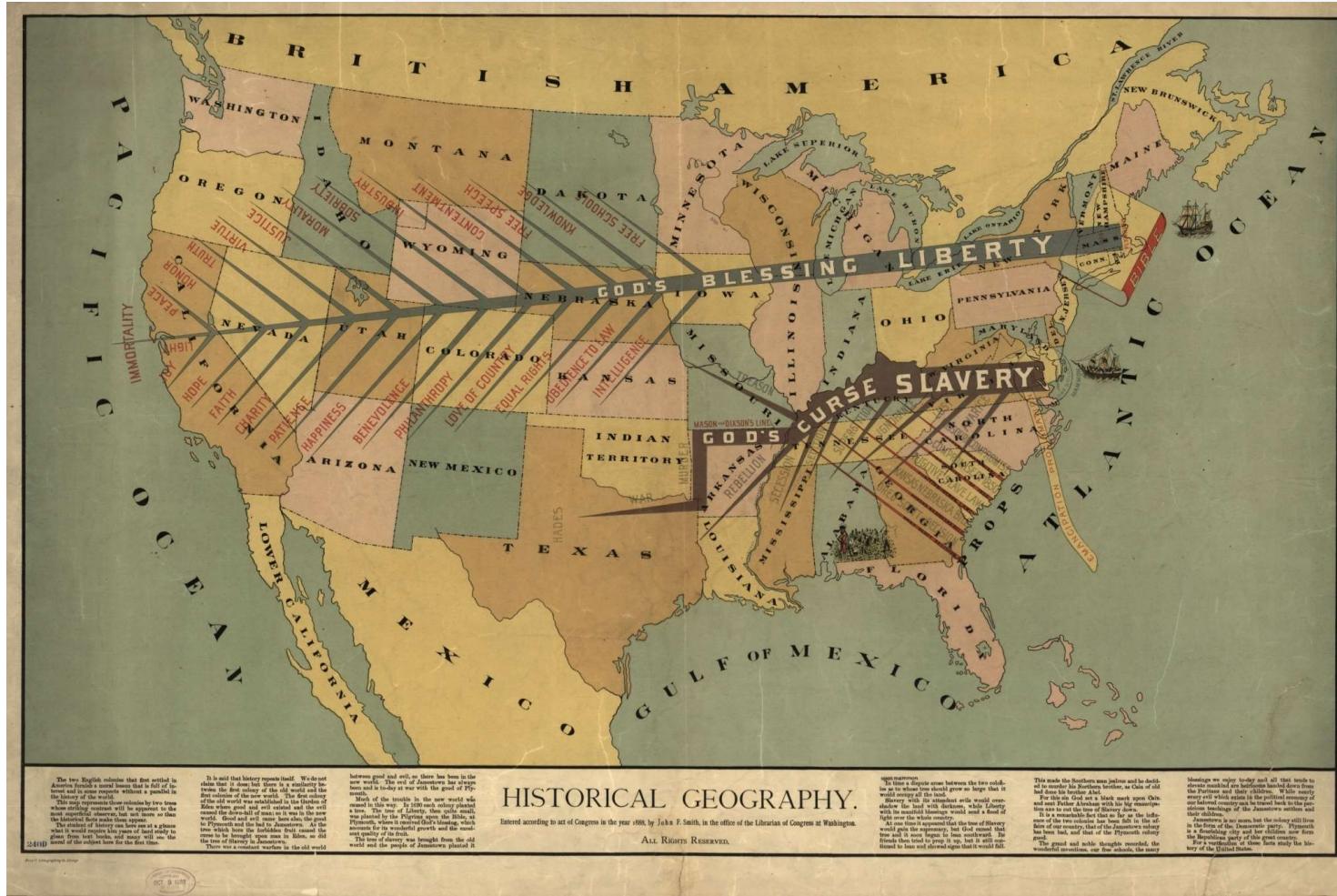

3 December 2018

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Westwaartse expansie

GB schafft slavernij af (1833)

- Abolitionisme sterk in GB
- Religieus, moreel
- Slavenopstanden (Jamaica)
- 1807 slavenhandel verboden
- 1823 Anti-Slavery Society
- 1833 Slavery Abolition Act
- Compensatie eigenaren
£20m (40%
overheidsuitgaven)

Oorzaken onafhankelijkheid

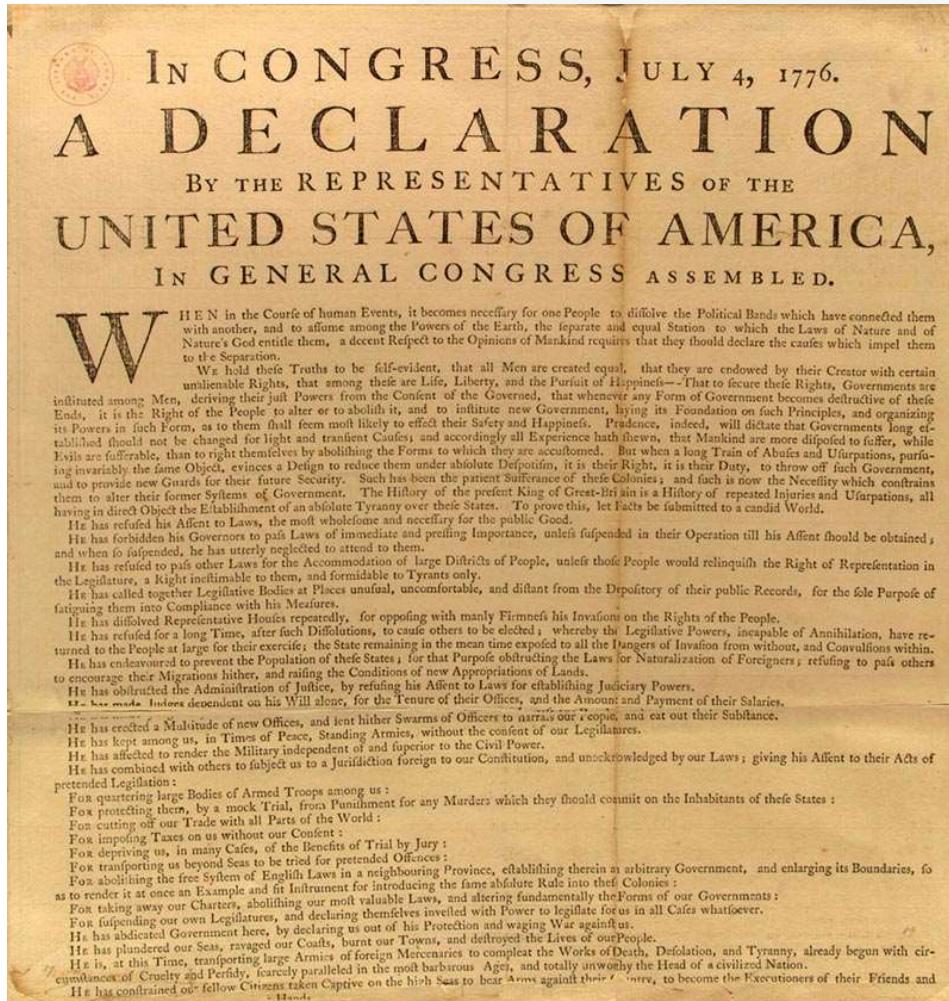
- Zevenjarige oorlog (1756-1763)
  - French & Indian War (1754-1763)
- Gevoel zelfstandigheid koloniën
- Geldnood London →
  - Bestuurlijke bemoeizucht
  - Belastingen
- Lokale opstanden
- Continental Congress

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Declaration of Independence

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Declaration of Independence

- Preamble:
  - Natuurrechten ("We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness.")
  - Contract theorie ("That to secure these rights, Governments are instituted among Men, deriving their just powers from the consent of the governed.")
  - Vgl Hobbes, Locke en Rousseau
- Breuk met GB ("That these United Colonies are, and of Right ought to be Free and Independent States")

India

1765-1885

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Verdrag van Allahabad (1765)

- Mogolkeizer Shah Alam II en Robert Clive
- East India Company
  - Belastinginvoering
    - diwani-recht
  - Bestuur
  - Geweldsmonopolie
  - Handel: katoen, opium, indigo, en thee
- Formeel begin Britse rijk
  - Indirect rule (*paramountcy*)

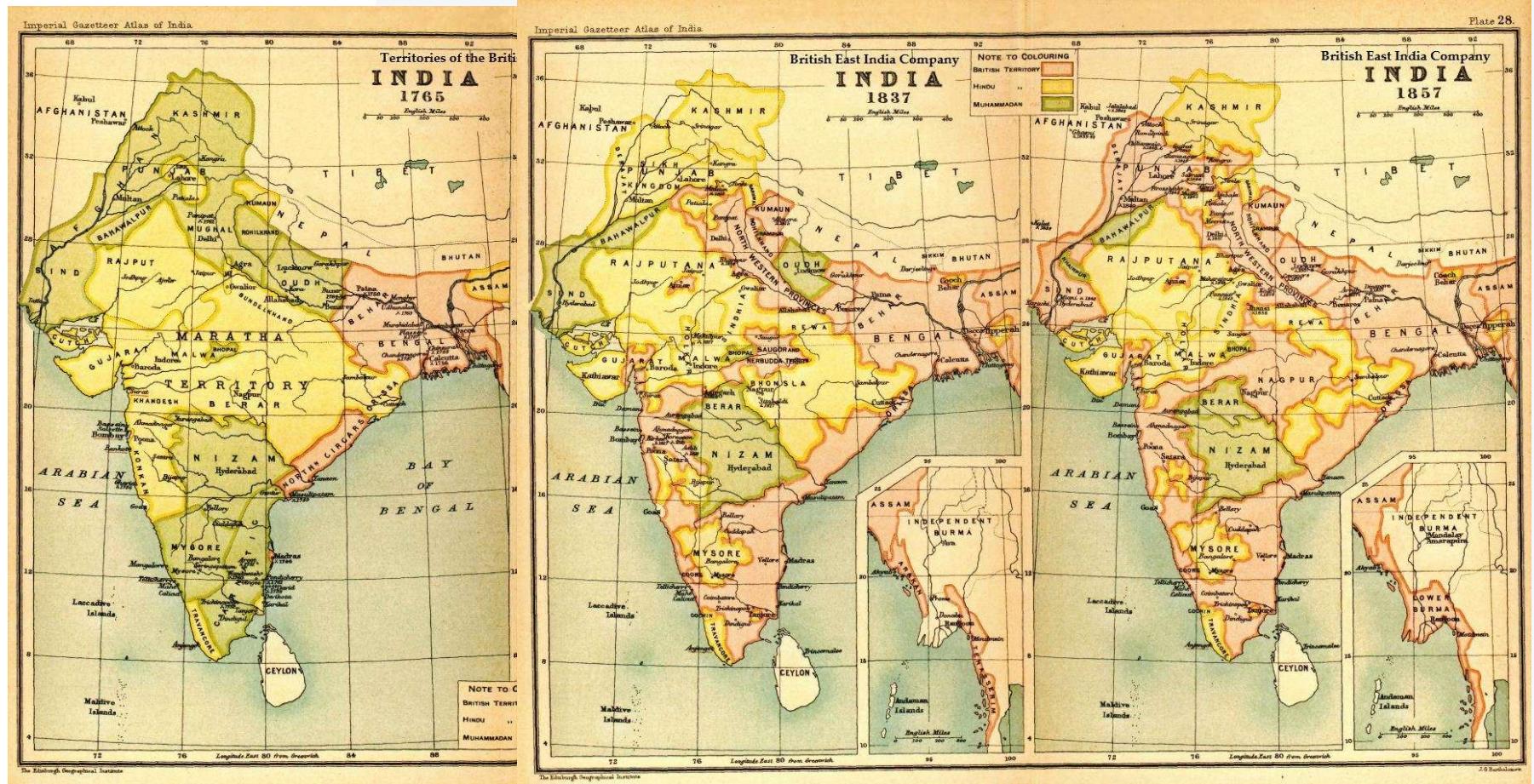
Robert Clive en Shah Alam II

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

East India Company

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Indian Rebellion (1857)

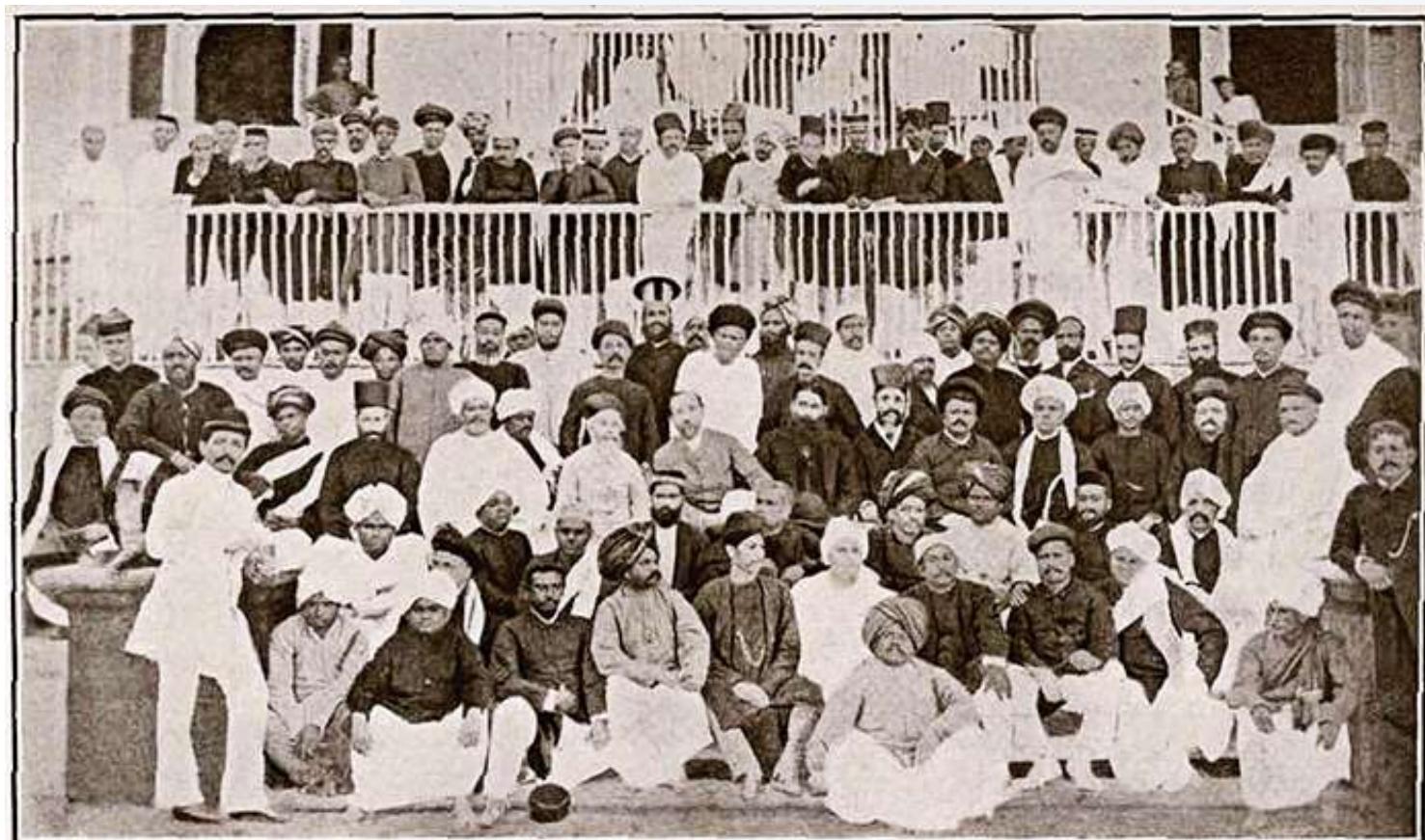
- The Mutiny
- Legeropstand (sepoy's)
- "Eerste Indiase Onafhankelijkheidsoorlog"
- Wanbestuur, uitbuiting, religie
- Begin direct bestuur onder de kroon
  - Victoria keizerin van India (1876)
  - Britse *Raj* (1858 tot 1947)
  - India, Pakistan, Bangladesh, Birma

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Indian National Congress (1885)

THE FIRST INDIAN NATIONAL CONGRESS, 1885.

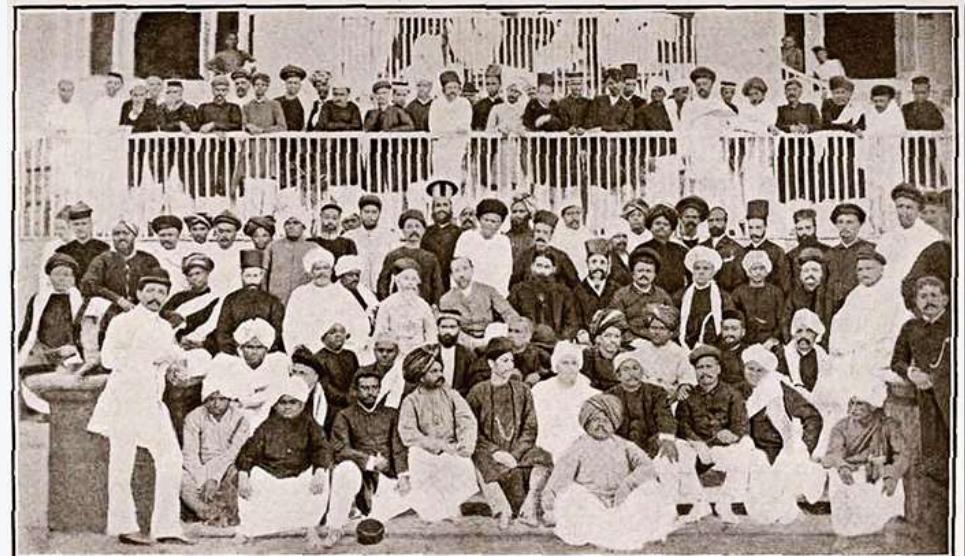
Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Indian National Congress (1885)

- Hoog opgeleide hindoes
- Dialoog met Londen
- Klachten over ongelijkheid en uitbuiting ("the drain")
- Nationalisme en constitutionalisme
- Streven naar onafhankelijkheid
  - Imperium → natie
  - Mahatma Gandhi
  - 1947 onafhankelijkheid

THE FIRST INDIAN NATIONAL CONGRESS, 1885.

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Groot-Brittannië

1750-1900

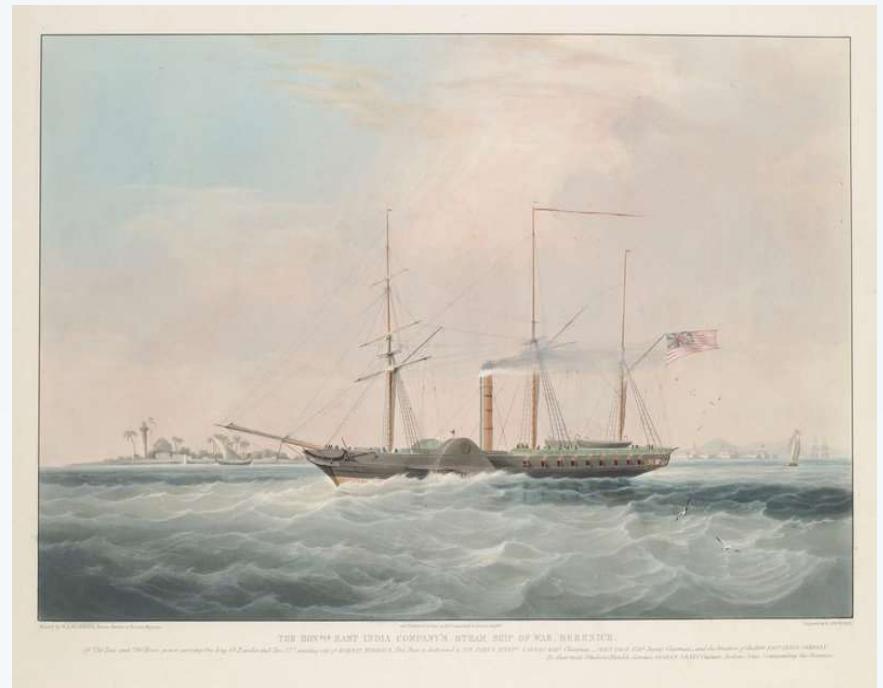
Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen

Engines of expansion

- Interne kolonisatie
  - Wales (1535), Schotland (1707), Ierland (1800)
- Bevolkingsgroei
- Industriële revolutie
  - Infrastructuur
  - Handelskapitalisme → industrieel kapitalisme
  - Technologische en militaire macht
- Rol *agents*
  - handelaars, missionarissen, avonturiers, onderzoekers etc

Discussie

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen